

van advies en opleiding aan patiënten i.v.m. het correct gebruik van hun medicatie en een juiste leefwijze, alsook voor het geven van cursussen aan artsen en verpleegkundigen.

Voortgezette opleiding en continue professionele ontwikkeling

Voortgezette opleiding en continue professionele ontwikkeling, net als specialisatie in specifieke domeinen, liggen aan de basis van de dienstverlening door oncologisch apothekers. Even belangrijk als de regelmatige bijscholing voor oncologisch apothekers is de regelmatige bijscholing van de gezondheidswerkers

waarmee ze samenwerken, zoals apotheker-assistenten. Aangepaste bijscholingen en trainingen worden op regelmatige basis voorzien en opgenomen.

Onderzoek en wetenschap

Gegevens die verzameld worden tijdens het werk van de oncologisch apothekers kunnen gebruikt worden om observaties te genereren over toedieningen, om processen te verbeteren en om het optimale gebruik van geneesmiddelen te analyseren. Op deze manier kunnen oncologisch apothekers een actieve bijdrage leveren aan onderzoek in de gezondheidszorg.

Oncologische Farmacie: hoge normen voor Praktijk en Onderzoek

Oncologische Farmacie omvat de expertise in het verschaffen, bereiden, hanteren en veilig afleveren van cytotoxische geneesmiddelen aan kankerpatiënten, met inbegrip van het ondersteunen van de behandeling, informatie, opleiding en onderzoek voor een veilige behandeling van hoge kwaliteit.

Typische kenmerken van oncologische therapie zijn de kleine dosis-effect-ratio en de complexe behandelingsschema's. Patiënten zijn vaak immuundeficiënt, ofwel omwille van hun onderliggende aandoening, ofwel als gevolg van hun therapie. Ook kunnen ze lijden aan co-morbiditeiten. Intensieve chemotherapie gebaseerd op de klassieke cytostatica, maar ook de nieuwe therapieën met specifieke bijwerkingen, vragen om ondersteunende maatregelen en supervisie door specialisten die zich aan de bestaande richtlijnen houden. Ambulante kankerpatiënten hebben uitgebreide begeleiding en advies nodig over het innemen van hun medicatie en het omgaan met geneesmiddelgerelateerde problemen.

Om kwalitatief hoogstaande en veilige oncologische geneesmiddeltherapie te garanderen is farmaceutische expertise vereist. De oncologisch apotheker is bijgevolg onontbeerlijk als geïntegreerd lid van het klinisch oncologisch team. Dankzij hun basis- en bijkomende opleiding en continue professionele ontwikkeling verwerven oncologisch apothekers de best mogelijke expertise om veilige oncologische geneesmiddeltherapie van hoge kwaliteit te garanderen.

Inkoop van het product

De inkoop van producten die gebruikt worden bij antikanker therapieën vraagt om een expert benadering in het kader van de kwaliteit en de veiligheid van de geneesmiddeltherapie alsmede met betrekking tot economische doelmatigheid. Elk risico geassocieerd met nagemaakte producten, incorrecte manipulatie of verkeerde aflevering moet zo veel mogelijk vermeden worden. De producten moeten onmiddellijk terug geroepen worden wanneer een probleem met de kwaliteit opgemerkt wordt. Elk probleem bij het verkrijgen van het geneesmiddel moet zo goed mogelijk overbrugd worden in

Decided by the ESOP Delegate Meeting, Krakow, June 26th 2014

European Society of Oncology Pharmacy (ESOP)

Veritaskai 6 · D-21079 Hamburg

Phone: +49 40 / 790 33 56 · Facsimile: +49 40 / 791 43 601

Homepage: www.esop.eu · e-mail: [memberships\[at\]esop\[dot\]eu](mailto:memberships@esop.eu)

overleg met de betrokken arts. Als het bewezen noodzakelijk is goederen te importeren, is de apotheker verantwoordelijk om betrouwbare bronnen te kiezen. Het is van vitaal belang te vermijden dat schadelijke geneesmiddelen aangeschaft worden uit financiële overwegingen, hoewel de financiële middelen optimaal aangewend moeten worden. Het gebruik van geneesmiddelen moet steeds bekeken worden in het kader van het behandelingsproces, de geschiktheid van het geneesmiddel en de periode waarin het zal toegediend worden, de aard en frequentie van de toepassing en een aantal andere factoren. Dit alles moet een rol spelen in een totale farmaco-economische schatting.

Bereiding

Cytostatica bereidingen die slecht gemaakt, verkeerd geëtiketteerd, niet correct bewaard of microbiologisch gecontamineerd zijn geven risico op falen van de therapie of schade voor de patiënt. De organisatie van het volledige proces is de taak van de oncologisch apotheker; met inbegrip van standaardisatie van het voorschrift, controle van de dosering, het verkrijgen van het product, selecteren van de hulpstoffen, monitoring van de bereidingsomgeving, het bereiden zelf, het etiketteren, het transport en de bewaring. De dosis van een kankergeneesmiddel kan aanzienlijk variëren afhankelijk van de diagnose. De controle die gedaan wordt op het voorschrift door de oncologisch apotheker, rekening houdende met alle relevante klinische parameters en de diagnose van de patiënt, speelt daarom een ma-

jeure rol in een veilige medische behandeling. Als er iets onduidelijk is dient dit onmiddellijk besproken te worden met de voorschrijvende arts. Indien overleg nodig is betreffende het voorschrift wordt aan de voorschrijver en/of de patiënt voldoende relevante informatie gegeven op een begrijpelijke wijze om veilig gebruik van het geneesmiddel te verzekeren. Het aseptisch voor toediening gereed maken van infusen vereist elke mogelijke inspanning om het product kiemvrij te houden aangezien er geen eindsterilisatie is. De oncologisch apotheker heeft de taak om te verzekeren dat een foutloze bereiding van onberispelijke kwaliteit beschikbaar is op het juiste tijdstip.

Vrijgifte van het geneesmiddel

De oncologisch apotheker verzekert zich er van dat de vereiste gegevens en etikettering aanwezig zijn wanneer het geneesmiddel wordt vrijgegeven. Indien transport nodig is, zorgt hij of zij er voor dat de kwaliteit en integriteit van het geneesmiddel gewaarborgd worden tijdens deze periode.

Informatie en Advies

De verantwoordelijkheid voor de apotheek tijdens de cytostatica therapie is niet beperkt tot instructies over correcte toediening of toepassing. Er moet ook rekening gehouden worden met mogelijke interacties met andere geneesmiddelen of ondersteunende medicatie, met inbegrip van deze die door de patiënt

zelf aangeschaft zijn, en met de invloed van voedsel. Het feit dat deze geneesmiddelen, en de geneesmiddel-gerelateerde problemen of nadelige bijwerkingen, een substantiële impact op de behandeling en het succes van de oncologische therapie kunnen hebben, maakt dat het voorzien van gedetailleerde informatie en farmaceutische ondersteuning aan patiënten een belangrijke factor is in therapeutisch succes. Vakkundig advies waarbij artsen en apothekers het eens zijn brengt therapeutische veiligheid aan, welke in het belang is van de oncologische patiënt. Het stimuleren van de correcte behandeling door het multi-professioneel management van medicatie te optimaliseren, met betrokkenheid van de apotheker, speelt hier een cruciale rol in.

Toepassen van IT oplossingen

Het gebruik van IT oplossingen bij de logistiek, het bestellen, het voorschrijven, het controleren, de bereiding, de documentatie en de facturatie kan de therapeutische veiligheid helpen verbeteren. Een belangrijke factor is het kiezen van de juiste software in het kader van lokale vereisten, processen en doelstellingen. Omdat de oncologisch apotheker een rol speelt in het hele proces en bekwaam is in het gebruik van geneesmiddelen, werkt hij samen met de klinische afdelingen en de administratief managers om te verzekeren dat gepaste, veilige en gebruiksvriendelijke software geïmplementeerd wordt.

Kwaliteitsverzekering en Richtlijnen

Evidence-based algoritmes en richtlijnen zijn een belangrijk onderdeel van kwaliteitsborging bij het gebruik van geneesmiddelen in tumor- en ondersteunende therapie. Oncologisch apothekers dragen specialistische deskundigheid bij aan het interdisciplinair opstellen van richtlijnen voor de artsen en ziekenhuizen waarvoor ze werken. Hun deelname in therapeutische teams houdt ook het bijwonen van oncologische congressen en het werken in gespecialiseerde teams en kwaliteitswerkgroepen in. Ze doen ook aan individuele patiënt monitoring en farmaceutische interventies in de context van samenwerking tussen gezondheidswerkers (vb. bezoek aan de verpleegafdeling en reviews van patiënt documenten). Oncologisch apothekers zijn verder ook nog betrokken in het implementeren, regelmatig nakijken en verder ontwikkelen van een kwaliteitsbeheersysteem in hun eigen werkomgeving.

Verstrekking van cursussen

Gecoördineerde informatie en opleiding zijn cruciaal voor het correct, kwaliteitsvol gebruik van geneesmiddelen. De veiligheid van patiënten en gezondheidswerkers die in contact komen met potentieel toxische medicatie is evenzeer van belang als het juiste gebruik van het juiste geneesmiddel voor de juiste patiënt op het juiste moment. Als specialisten in de toediening van geneesmiddelen zijn oncologisch apothekers geëngageerd voor het geven